

30. gr.

25

Með lögum þessum eru úr gildi felld lög nr. 15 6. nóv. 1897, um nýbýli, svo og önnur ákvæði í lögum, er varða nýbýli hér á landi og koma í bága við lög þessi. 1. febr.

31. gr.

Lög þessi öðlast gildi þegar í stað.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sér að hegða.

Gjört á Amaliuborg, 1. febrúar 1936.

Undir Vor konunglega hönd og innsigli.

Christian R.

(L. S.)

Hermann Jónasson.

L Ö G

26

um alþýðutryggingar. 1. febr.

Vér Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur, Vinda og Gauta, hertogi í Slésvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þéttmerski, Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallizt á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

I. KAFLI

Almenn ákvæði.

1. gr.

Alþýðutryggingar teljast samkvæmt lögum þessum:

1. Slysutryggingar.
2. Sjúkrutryggingar.
3. Elli- og örorkutryggingar.
4. Atvinnuleysistryggingar.

2. gr.

Stofnun sú, er annast tryggingarnar, heitir Tryggingarstofnun ríkisins. Þegar tryggingarnar koma til framkvæmda verða þær, hver um sig, sjálfstæð deild í tryggingarstofnuninni og hafa þar aðskilinn fjárhag. Engin deildanna ber ábyrgð á skuldbindingum annarar.

26

1. febr.

3. gr.

Tryggingarstofnun ríkisins hefir heimili og varnarþing í Reykjavík, en umboðsmenn annarsstaðar þar sem þörf krefur.

4. gr.

Ríkisstjórnin hefir umsjón þeirra mála, sem heyra undir Tryggingarstofnun ríkisins, og setur reglugerðir eftir lögum þessum.

5. gr.

Heimilt er að fela Tryggingarstofnun ríkisins framkvæmdarstjórn skyldra opinberra stofnana, svo sem Samábyrgðarinnar, sbr. lög nr. 23 1921, og Brunabótafélags Íslands, sbr. lög nr. 54 1915 og lög nr. 53 1919. Skal hver stofnun hafa sérskilinn fjárhag, og fer að öðru leyti um stjórn þeirra eftir því, sem ákveðið er í lögum þeirra og reglugerðum.

6. gr.

Ráðherra ræður forstjóra Tryggingarstofnunar ríkisins. Hann ræður og deildarstjóra, eftir því sem þörf krefur, svo og yfirlækni tryggingarstofnunarinnar og tryggingarfræðing, ef forstjóri eða deildarstjórar eru það ekki, að fengnum tillögum forstjórans. Fela má sama deildarstjóra forstöðu fleiri en einnar deildar. Forstjórinn stjórnar stofnuninni í samræmi við lög, reglugerðir og erindisbréf, er honum verður sett. Hann afgreiðir mál í samráði við hlutaðeigandi deildarstjóra, en ber sjálfur ábyrgð á ákvörðunum og úrskurðum.

Laun forstjóra Tryggingarstofnunar ríkisins og annara fastra starfsmanna skulu ákveðin í launalögum, en þangað til svo er gert, ákveður ráðherra launin.

Lífeyrissjóður Íslands og slysatryggingarsjóður greiða sameiginlega $\frac{3}{4}$ hluta af öllum kostnaði við Tryggingarstofnun ríkisins, og ákveður ráðherra hvernig kostnaðurinn skiptist milli þeirra á hverjum tíma. Ríkissjóður greiðir fyrst um sinn $\frac{1}{4}$ hluta kostnaðarins, en leggja má þann kostnað á deildir Tryggingarstofnunarinnar, ef fært þykir.

7. gr.

Ráðherra skipar þriggja manna tryggingarráð. Skal einn vera tryggingarfræðingur eða hagfræðingur og annar lögfræðingur. Ráðherra ákveður þóknun tryggingarráðs.

Áfrýja má til tryggingarráðs öllum ákvörðunum og úrskurðum Tryggingarstofnunar ríkisins. Skal það þegar taka málið fyrir og að jafnaði kveða upp úrskurð innan 14 daga frá því, að það fékk málið til meðferðar. Nú sættir annarhvor aðili sig ekki við úrskurð tryggingarráðs, og má þá bera málið undir dómstólana. Tryggingarráðið skal hafa frjálsan aðgang að öllum skjölum og bókuum Tryggingarstofnunar ríkisins, og er því skylt að hafa eftirlit með því, að stofnunin starfi í samræmi við lög og reglugerðir.

Reikningar Tryggingarstofnunarinnar skulu endurskoðaðir á sama hátt sem reikningar ríkisins og ríkisstofnana.

II. KAFLI

Slysatryggingar.

26

1. febr.

8. gr.

Skylt er að tryggja gegn slysum samkvæmt ákvæðum þessara laga:

1. Sjómenn þá, er hér greinir:
  - a. Farmenn, fiskimenn og aðra sjómenn, er lögskráðir eru á íslensk skip.
  - b. Fiskimenn og farmenn á róðrabátum og vélbátum, minni en 12 smál., er stunda fiskveiðar og hverskonar flutninga.
2. Verkamenn og starfsmenn, sem vinna fyrir kaupri í þeim atvinnugreinum, sem hér eru taldar:
  - a. Ferming og afferming skipa og báta, svo og vöruhúsavinna, vöruflutningar í sambandi við það, hverskonar bifreiðastjórn og stjórn aflvéla við jarðvinnslu.
  - b. Vinna í verksmíðjum og verkstæðum, þar með talið gas- og rafmagnsframleiðsla, vinna í sláturhúsum, mjólkurbúum og rjómaþúsum, námu-gröftur, bjargsig, fiskverkun, ísvinna og vinna við raflagnir.
  - c. Húsabyggingar, bæði smíði nýrra húsa og viðbætur og breytingar á eldri húsum. Undanþegnar þessum ákvæðum eru byggingar og viðgerðir á húsum í sveitum, öðrum en tvílyftum húsum og heyllöðum.
  - d. Vegagerð, brúagerð, hafnagerð, vitabyggingar, símalagningar og síma- viðgerðir, svo og vinna við vatnsleiðslur, raforkuleiðslur og gasleiðslur. Ennfremur skulu tryggðir hafnsögumenn, lögregluþjónar, tollþjónar, vitaverðir og starfsmenn við vilt, sótarar, póstar og slökkvilið og aðrir þess háttar starfsmenn, ráðnir að opinberri tilhlutun.
  - e. Skipasmíði, skipaviðgerðir, skipaviðhald og varðstaða á skipum við bryggju, í höfn eða í lægi, bátasmíði, bátaviðgerðir.

Tryggingin nær til sendistarfa í þágu tryggingarskylds atvinnurekstrar og þess tíma, er fer til að fara frá og til vinnu.

Nú slasast maður eða biður líftjón við björgun, eða tilraun til björgunar manns í lífsháska, skal hann þá, eða eftirlátnir vandamenn hans, eiga rétt til slysabóta eftir sömu reglum sem slysatryggðir menn.

Það er skilyrði fyrir tryggingarskyldu þeirra, sem nefndir eru í 2. tölulið, að starfið sé rekið fyrir reikning ríkis eða sveitarfélags, eða einstaklings eða félags, sem hefir það að atvinnu. Þó fellur þar undir smíði nýrra húsa og verulegar breytingar á eldri húsum, þar með talin öll utan- og innanhússmálning, þótt það sé framkvæmt fyrir reikning manna, sem ekki hafa húsasmíð að atvinnu.

Tryggingin samkv. tölul. 2. nær ekki til starfsfólks í skrifstofum eða í húð, nema að því leyti, sem það vinnur að tryggingarskyldum störfum utan skrifstofu eða húðar.

Nú er tryggingarskyllt verk látið í ákvæðisvinnu, og ber þá sá, sem verkið tekur í ákvæðisvinnu, ábyrgð á, að verkamennirnir séu tryggðir.

26 Heimilt er atvinnurekendum að tryggja sjálfa sig og verkafólk, sem ekki
1. febr. er tryggingarskylt, með tryggingarskyldu verkafólki sínu, en segja verður hann til þess, þegar trygging er tilkynnt eða endurnýjuð.

Atvinnurekendur, svo og ríki eða sveitarstjórn, bera ábyrgð á því, að þeir séu tryggðir, sem tryggingarskyldir eru samkvæmt lögum þessum, enda sé starfið rekið fyrir þeirra reikning.

9. gr.

Það er bótaskyldt slys, er tryggður maður slasast eða deyr af slysi við þann atvinnurekstur, sem hann er tryggður í.

Til slysa telst hverskonar fingurmeið og handarmein, er menn fá við sjómennsku, fiskvinnu, sláturhúsavinnu og aðra þá vinnu, sem kunn er að því að vera hættuleg á þennan hátt, enda kenni menn meinsins fyrst á meðan þeir stunda vinnuna, eða innan þess tíma, er rekja megi orsakir þess til hennar.

Sama gildir um aðra atvinnusjúkdóma, eftir því sem nánar verður ákveðið í reglugerð.

Sjómenn eru tryggðir fyrir slysum á sjó á tryggingartímabilinu, eða þegar þeir eru á landi, annaðhvort í þarfir útgerðarinnar eða fyrir sjálfa sig, í erindum, sem leiðir af starfi þeirra sem sjómanna.

10. gr.

Valdi slysið meiðslum, skal slysatryggingin greiða bætur sem hér segir:

1. Ef meiðslin valda sjúkleika og vinnutjóni lengur en 10 daga, þá skal greiða þeim, er fyrir slysinu varð, læknishjálp frá því að slysið vildi til, þar með talin nauðsynleg sjúkrahúsvist, og $\frac{3}{4}$ hluta lyfja og umbúðakostnaðar utan sjúkrahúss, en að fullu á sjúkrahúsi, svo og dagpeninga frá þeim tíma, er síðar segir, þangað til hann verður vinnufær, eða úrskurður er felldur um varanlega örorku, eða maðurinn deyr, þó ekki lengur en 6 mánuði. Dagpeningar eru 5 kr. á dag, þó mega þeir aldrei fara fram úr $\frac{3}{4}$ af dagkaupi mannsins við þá atvinnu, er hann hafði þegar slysið varð. Ef hinn slasaði er lögskráður skipverji, fer um rétt hans eftir 27. og 28. gr. laga nr. 41 19. júní 1930, en aldrei skal hann þó missa neins í að því er snertir dagpeningagreiðslu. Síðan fer um rétt hans eftir lögum þessum. Þó skal útgerðarmanni heimilt að semja við slysatrygginguna um, að hún taki að sér gegn aukaiðgjaldi þá áhættu, sem útgerðarmaður ber samkvæmt nefndum greinum sjómannalaganna vegna slysa. Dagpeningar greiðist aldrei fyrir fyrstu 7 dagana, og aldrei fyrr en 7 dagar eru liðnir frá því að hinn tryggði hætti að taka kaup.
2. Ef slysið hefir valdið varanlegri örorku, greiðast örorkubætur þeim, sem fyrir því varð. Fullar örorkubætur eru 6000 krónur, og greiðast þær, ef sá, sem fyrir slysinu varð, að dómi læknis tryggingarinnar, er algerlega ófær til nokkurrar vinnu þaðan í frá, en örorkubæturnar eru að því skapi lægri, sem minna skortir á, að hann sé til fulls vinnufær, og engar, ef minna skortir en $\frac{1}{5}$ hluta.

11. gr.

26

1. febr.

Valdi slysið dauða innan árs frá því að það bar að höndum, greiddast dánar-
bætur sem hér segir:

1. Ekkja eða ekill hljóta 3000 krónur.
2. Barn, sem er á framfæri eftirlifandi foreldris, hlýtur 100 kr. fyrir hvert heilt ár, sem það vantar á að vera fullra 16 ára.
3. Barn, sem ekki er svo ástatt um, sem í 2. lið segir, hlýtur 200 kr. fyrir hvert heilt ár, sem það vantar á að vera fullra 16 ára.
4. Barn yfir 16 ára aldur, sem var á framfæri hins látna vegna örorku, þegar slysið bar að höndum, fær 1500 krónur.
5. Foreldri, sem var á framfæri hins látna að öllu eða nokkru leyti, þegar slysið vildi til, hlýtur 1500 krónur. Sé þannig ástatt um bæði foreldrin, og búi þau samvistum, hljóta þau þó aðeins sameiginlega 2500 krónur.
6. Systkini hins látna, sem voru á framfæri hans, þegar slysið vildi til, hljóta dánarbætur á sama hátt og börn.

Ekkja eða ekill, sem ekki var samvistum við hið látna og ekki á framfæri þess, hlýtur engar dánarbætur. Kona, sem býr samvistum með manni án þess að vera gift honum, hefir sama rétt til dánarbóta og eiginkona, ef hún hefir fætt honum barn eða þau verið samvistum samfleytt í 18 mánuði. Sama gildir um karlmann, sem býr samvistum við konu án þess að vera kvæntur henni.

Um fósturbörn og fósturforeldra gildir sama og um börn og foreldra, að fullnægðum sömu skilyrðum. Barn telst hafa verið á framfæri föðurins, þótt það fæðist að honum látnum.

Frá dánarbótum, sem greiddar skulu vandamönnum, skal draga þær örorkubætur, er greiddar hafa verið samkvæmt 10. gr. 2.

12. gr.

Til þess að standast útgjöld slysatryggingarinnar skulu þeir, er tryggingarskylda menn hafa í þjónustu sinni, greiða iðgjöld fyrir alla þá, sem þeim er skylt að tryggja, og má ekki færa gjöldin þeim, sem tryggðir eru, til útgjalda. Iðgjaldaupphæðina ber að miða við slysaþættuna. Eftir slysaþættunni skal skipta þeim störfum og starfsgreinum, sem falla undir trygginguna, í flokka, og fyrir hvern flokk skal ákveðin sérstök iðgjaldsupphæð. Starfstíminn er talinn í vikum, og telst vikan eining við iðgjaldaákvörðun. Sé um tímavinnu að ræða, teljast 48 klst. í viku. Skal við ákvörðun iðgjaldanna hafa það fyrir augum, að þau sam-
anlögð hrökkvi fyrir þeim bótum, sem slysatryggingunni ber að greiða.

Um skiptingu í áhættuflokka og iðgjaldagrundvöllinn fyrir hvern flokk skal ákveðið með reglugerð, er stjórnarráðið setur, og ber að endurskoða hana 5. hvert ár. Þó getur stjórnarráðið hvenær sem er, þegar ástæða þykir til, gert breytingar á skiptingunni í áhættuflokka og á iðgjöldum, en slíkar breytingar koma ekki til framkvæmda fyrr en með byrjun næsta almanaksárs á eftir.

Ef atvinnufyrirtæki nær yfir starfsemi, er fellur undir mismunandi áhættuflokka, reiknast iðgjöldin sérstaklega fyrir hvern hluta fyrirtækisins, eftir ið-

- 26 gjaldi þess áhættuflokks, sem það heyrir undir. Þó getur tryggingarstjórnin, ef 1. febr. erfitt er að halda þessu aðgreindu, ákveðið meðaliðgjald fyrir allt fyrirtækið eftir iðgjöldum þeirra áhættuflokka, sem það fellur undir.

13. gr.

Iðgjöld sjómanna, sem tryggðir eru samkv. 8. gr. 1., reiknast eftir tíma þeim, sem sjómaðurinn er lögskráður eða ráðinn til, og telst í vikum frá lögskráningardegi, eða þeim degi, er hann kom í skiprúm.

Um leið og lögskráning fer fram, skal skráningarstjóri gera sérstaka skrá yfir tryggingarskylda skipverja, hverja stöðu sem þeir hafa á skipinu. Útgerðarmaður greiðir skráningarstjóra iðgjöldin um leið og lögskráning fer fram.

Þegar formaður á vélbát eða róðrabát (sbr. 8. gr. 1.) hefir ráðið skipverja sína, skal hann jafnskjótt senda hreppstjóra eða bæjarfógeta (í Reykjavík lögreglustjóra), þar sem báturinn er gerður út, skrá yfir skipverjana ásamt iðgjaldi því, er greiða ber, en hreppstjóri sendir skrána og gjaldið til sýslumanns.

Útgerðarmenn róðrabáta og vélbáta, minni en 5 smálestir, greiða aðeins $\frac{1}{10}$ af iðgjaldi því, sem ákveðið er fyrir þá, en það, sem á vantar fullt iðgjald, greiðist úr rikissjóði. Skráningarstjóri sendir slysathryggingunni skrár þær, sem nefndar eru í 2. og 3. málsgr. greinar þessarar, sem fylgiskjöl með ársreikningi sínum. Hann skal og standa skil á iðgjöldunum samkvæmt nánari fyrirmælum stjórnarráðsins.

Lögreglustjóra ber í innheimtulaun 3% af skipum, sem skráð er á, og 6% af róðrar- og vélbátum, sem eru minni en 12 lestir. Þar, sem hreppstjóri hefir innheimtuna á hendi, gengur helmingur innheimtulaunanna til hans.

14. gr.

Nú forfallast slysathryggður skipverji, og gengur ótryggður maður í skiprúm hans, og skal þá skylt að tryggja þann skipverja, svo sem að framan greinir, meðan hann er í því skiprúmi, þó aldrei skemur en eina viku. Iðgjald fyrir forfallaðan skipverja má endurgreiða fyrir það, sem eftir er af ráðningartímanum, þegar forföllin stafa ekki af bótaskyldu slysi, enda hafi maðurinn gengið úr skiprúminu.

Útgerðarmaður eða formaður róðrabáta eða vélbáta, minni en 12 smálestir, getur með leyfi skráningarstjóra tryggt ákveðna tölu skipverja, ef sérstakar ástæður gera þess þörf.

Útgerðarmaður eða skipstjóri tilkynnir tafarlaust skráningarstjóra eða hreppstjóra mannaskiptin, og ábyrgist útgerðarmaður iðgjaldagreiðslu.

15. gr.

Sérhver forráðamaður atvinnufyrirtækis eða starfrækslu, sem nefnd er í 8. gr. 2., skal, þegar fyrirtækið tekur til starfa, senda hreppstjóra eða bæjarfógeta (í Reykjavík tollstjóra) tilkynningu samkvæmt fyrirmynd, er slysathryggingin gerir, með öllum þeim upplýsingum, sem nauðsynlegar eru til þess að áætla ið-

gjaldagreiðslu þess. Eftir þeirri áætlun skal iðgjaldið greitt og innheimt fyrirfram. Sömu leiðis skal senda tilkynningu, ef fyrirtækið verður fyrir verulegum breytingum, er máli geta skipt að því er trygginguna snertir. Hreppstjóri sendir lögreglustjóra tilkynningar þessar, en lögreglustjórar gera samkvæmt þeim skrá yfir öll tryggingarskyld fyrirtæki, en annað eintak tilkynninganna senda þeir slysatryggingunni. Verkamenn teljast tryggðir frá þeim tíma, er fyrirtækið byrjar.

26

1. febr.

Forráðamönnum fyrirtækis eða starfrækslu, er um getur í 8. gr. 2., er skylt að gera skrá samkvæmt vinnubókum fyrirtækisins, í því formi, sem slysatryggingin mælir fyrir um. Samrit af skráum þessum sendist hreppstjóra eða lögreglustjóra, og miðast hið endanlega iðgjald við þær. Lögreglustjóri sér um innheimtu iðgjaldanna og stendur skil á þeim, eftir nánari fyrirráðum stjórnarráðsins. Í innheimtulaun ber að greiða 6%.

Lögreglustjóri getur, ef honum þykir ástæða til, eða slysatryggingin óskar þess, látið rannsaka vinnuskrár og bækur fyrirtækisins, til þess að fullvissa sig um, hvað fyrirtækinu beri að greiða í iðgjöld.

16. gr.

Nú er vanrækt að tilkynna tryggingarskyldan atvinnurekstur, eða greiða iðgjöld fyrirfram samkvæmt 13., 14. og 15. gr. fyrir tryggingarskylda menn, og skulu þeir þó jafnt teljast slysatryggðir samkvæmt lögum þessum, en hlutaðeigandi atvinnurekandi skal skyldur að greiða slysatryggingunni tvöföld iðgjöld þau, sem vangöldin eru, og auk þess sæta sektum.

17. gr.

Þegar slys ber að höndum, sem ætla má að greiða beri bætur fyrir samkvæmt lögum þessum, skal forráðamaður fyrirtækisins senda tafarlaust, og eigi síðar en innan 2 mánaða, tilkynningu um slysið í því formi, sem slysatryggingin skipar fyrir um, til lögreglustjóra eða hreppstjóra, er síðan sendir tilkynninguna áfram til lögreglustjóra. Ef lögreglustjóri álitur, að slysið veiti rétt til bóta frá slysatryggingunni, sendir hann tilkynninguna áfram til slysatryggingarinnar, ásamt öðrum nauðsynlegum upplýsingum. Ef atvik að slysinu eru óljós eða mál ófullnægjandi upplýst, eða ef ástæða er til að ætla, að slysið hafi orsakast af hirðuleysi eða af lélegum útbúnaði, eða slysatryggingin óskar þess einhverra ástæðna vegna, skal lögreglustjóri halda réttarpróf í málinu. Því aðeins ber að taka til greina og senda til slysatryggingarinnar kröfur um bætur fyrir slys, er verða við atvinnurekstur, sem heimilt er að tryggja í frjálsri tryggingu, að tryggingar hafi verið beiðzt og iðgjöld verið greidd fyrirfram.

Ef sá, sem átti að tilkynna slys, hefir vanrækt það, skal það eigi vera því til fyrirstöðu, að sá, sem fyrir slysi varð, eða eftirlátnir vandamenn hans, geti gert kröfur til bóta, ef það er gert áður en ár er liðið frá því að slysið varð.

Heimilt er að taka til greina tilkynningar, sem berast eftir að fyrrnefndur 2 mánaða frestur er liðinn, ef sannað er, að tilkynnandi á ekki sök á drættinum.

26

1. febr.

18. gr.

Undir eins og tryggingarstjórn hafa borizt nægar upplýsingar um slys og annað, sem til greina kemur um ákvörðun bóta, úrskurðar hún, hvort bætur skuli greiddast samkvæmt lögum þessum og ákveður bæturnar. Ef um meiðsl er að ræða, eru bæturnar fyrst ákveðnar til bráðabirgða (dagpeningar), þar til lækningu er lokið og maðurinn getur farið að stunda vinnu sína aftur, eða sjá má, hve mikið hann hefir misst af vinnuþreki sínu. Endanlegur úrskurður skal þó kveðinn upp áður en ár er liðið, nema læknir tryggingarinnar telji þörf á frekari drætti.

19. gr.

Eigi hinn tryggði rétt til sjúkrabóta á hendur sjúkrasamlagi eða manni eða stofnun, skal hann, ef hann krefst slysabóta, framselja Slysatryggingu ríkisins rétt sinn til bótanna. Nú greiddast hærri bætur en framlögðum slysabótum nemur, og fær hinn tryggði þá það, sem fram yfir er.

20. gr.

Þeir, sem stunda eða reka einhverja þá atvinnu eða störf, sem ekki eru tryggingarskyld samkv. 8. gr., hafa rétt til að tryggja sjálfa sig eða verkamenn sína gegn slysum. Slik frjáls trygging er þó því aðeins leyfð, að hún sé til ákveðins tíma og á nafn, og því aðeins gild, að hún hafi verið tilkynnt og iðgjöld greidd fyrirfram. Ef um er að ræða tryggingu við óskyld og misjafnlega áhættusöm störf, sem ekki er hægt að aðgreina og skipa í sérstaka áhættuflokka, má ákveða fyrir slik störf meðaltalsiðgjöld fyrir hverja viku tryggingartímabilsins.

21. gr.

Heimilt er atvinnurekendum að skipa 5 manna nefnd til þess að gæta hagsmuna sinna við skiptingu í áhættuflokka og ákvörðun iðgjalda. Í nefndinni eiga sæti: einn fulltrúi fyrir gufuskipaútgerð, sem Félag íslenzkra botnvörpuskipa-eigenda skipar, tveir fyrir vélbáta- og róðrabátaútgerð, sem Fiskifélag Íslands skipar, einn fyrir skipaafgreiðslu og hafnarvinnu, sem Verzlunarráð Íslands skipar, og einn fyrir verksmiðjuíðnað, sem Landssamband iðnaðarmanna skipar.

Ef stofnaður verður almennur félagsskapur meðal atvinnurekenda í vélbáta- og róðrabátaútgerð, skipaafgreiðslu og verksmiðjuíðnaði, fellur kosning fulltrúa þessara atvinnugreina undir hann. Nefnd þessi getur gert tillögur um skiptingu í áhættuflokka og um iðgjaldagreiðslu, og er skylt að leita álits hennar áður en ákvörðun er tekin um þau efni. Ennfremur hefir nefndin rétt til að velja einn mann til þess að fylgjast með stjórn og rekstri slysatryggingarinnar. Sama rétt hefir og Alþýðusamband Íslands. Báðir þessir menn hafa aðgang að öllum skjölum slysatryggingarinnar, og er stjórn hennar skylt að veita þeim allar upplýsingar, sem þeir óska, viðvíkjandi framkvæmd tryggingarinnar, enda er þeim heimilt að sækja stjórnarfund.

III. KAFLI

26

1. febr.

Um sjúkratryggingar.

22. gr.

Sjúkrasamlög samkvæmt lögum þessum eru tryggingarstofnanir, sem hafa það hlutverk að tryggja samlagsmönnum, er ekki hafa hærri tekjur en í 24. gr. segir, sjúkrahjálp og uppbót á fjárhagstjóni, sem veikindi valda.

23. gr.

Þar, sem sjúkrasamlög eru stofnuð, hefir sérhver maður, karl eða kona, eldri en 16 ára og búsettur á samlagssvæðinu, rétt og skyldu til að tryggja sig í samlaginu. Undanteknir eru þeir, er dvelja í sjúkrahúsum eða heilsuhælum vegna alvarlegra langvarandi veikinda.

24. gr.

Rétt til þeirra hlunninda, sem sjúkrasamlag veitir, eiga þeir meðlimir þess, sem á síðastliðnu ári hafa ekki haft hærri skattskyldar tekjur en 4500 krónur.

Hjón njóta því aðeins hlunninda, að samanlagðar tekjur þeirra fari ekki fram úr því, sem hér var sagt. Þó skal leyfður frádráttur frá þeim tekjum á kostnaði við aðstoð á heimili, sem leiðir beinlínis af vinnu húsmóður utan heimilis.

25. gr.

Kaupstaðir þeir, sem nú eru og síðar kunna að verða í landinu, skulu, hver um sig, vera sérstakt sjúkrasamlagssvæði. Ákveða má í reglugerð, að samlagssvæði kaupstaðar skuli, auk lögsagnarumdæmisins, ná yfir tiltekin svæði í grennd við hann.

26. gr.

Í hverjum kaupstað skal starfa sérstakt sjúkrasamlag. Kýs bæjarstjórn stjórn samlagsins, sem skipuð skal 3, 5 eða 7 mönnum, eftir því, sem bæjarstjórn ákveður. Stjórnin skal kosin á sama hátt, samtímis og til jafnlangs tíma og fastanefndir eru kosnar. Bæjarstjórn ákveður þóknun stjórnenda, er greiðist af samlaginu.

27. gr.

Í hreppum utan sjúkrasamlagssvæða kaupstaðanna skal stofna sjúkrasamlög, ef meiri hluti þeirra, sem kosningarrétt hafa í málefnum sveitarfélaga, æskir þess. Atkvæðagreiðsla skal fara fram um, hvort stofna skuli sjúkrasamlag í hreppnum, ef fimmti hluti kjósenda óskar þess. Hreppsnefnd annast atkvæðagreiðsluna, á sama hátt sem sveitarstjórnarkosningar.

Sama samlag getur náð til fleiri hreppa en eins, innan sama læknishéraðs, eða jafnvel allra hreppa innan læknishéraðsins, sem samþykkt hafa stofnun samlags. Ákveður ráðherra, að fengnum tillögum hlutaðeigandi hreppsnefnda

26 og stjórnar Tryggingarstofnunar ríkisins, yfir hvaða samlagssvæði hvert sjúkrasamlag skuli ná.

1. febr.

Eftir að ár er liðið frá atkvæðagreiðslu getur fimmti hluti atkvæðisbærra manna í hrepp, sem áður hefir fellt að stofna sjúkrasamlag, krafizt þess, að atkvæðagreiðsla fari fram á ný í hreppnum. Greiði þá meiri hluti atkvæðisbærra manna atkvæði með stofnun sjúkrasamlags, skal það stofnað, nema ráðherra ákveði, að fengnum tillögum hreppsnefndar hlutaðeigandi hrepps og stjórnar Tryggingarstofnunar ríkisins, að hreppurinn skuli falla undir samlag innan læknishéraðsins, sem áður hefir verið stofnað.

28. gr.

Nái sjúkrasamlag aðeins til eins hrepps, skal stjórn þess skipuð 3 mönnum, kosnum af hreppsnefnd. Standi fleiri hreppar en einn að sjúkrasamlagi, skulu þeir leggja til einn mann hver í stjórn samlagsins, kosna af hreppsnefndum, en verði tala stjórnarmanna jöfn, skal hreppsnefnd þess hrepps, sem fleiri eða flesta hefir tryggingarskylda meðlimi, kjósa oddamann.

Ef nýr hreppur er lagður til áður stofnaðs sjúkrasamlags, og það veldur því, að annar hreppur hefir fleiri menn í stjórn en honum ber samkvæmt því sem hér var sagt, þá falla niður umboð stjórnarmanna þess hrepps, og skal hreppsnefnd kjósa mann eða menn á ný, svo að stjórn samlagsins verði rétt skipuð.

Laun stjórnenda greiðast af samlaginu og skulu ákveðin í samþykktum þess.

29. gr.

Stjórnir sjúkrasamlaga velja sér formann og skipta með sér verkum.

Sjúkrasamlögin lúta öll yfirstjórn Tryggingarstofnunar ríkisins.

Samþykktir sjúkrasamlaga skulu samþykktar af ráðherra, að fengnum tillögum tryggingarstofnunarinnar.

30. gr.

Í samþykktum sjúkrasamlaga skal tekið fram, hverra réttinda samlagsmenn njóta. Ætíð skal þó sjúkrasamlag veita þá hjálp vegna veikinda, sem hér er talin:

1. Læknishjálpar hjá tryggingarlækni, þ. e. lækni, sem samlagið hefir samið við, eða tryggingarstofnunin, að fullu á sjúkrahúsi og að $\frac{3}{4}$ hlutum utan sjúkrahúss. Læknishjálpar fari fram í viðtalsstofu læknis, sé sjúklingurinn ferðafær og hægt sé að koma því við. Heimilt er sjúkrasamlagi að semja við tryggingarlækni um innheimtu þess $\frac{1}{4}$ hluta læknishjálpar utan sjúkrahúss, sem sjúkrasamlaginu er ekki skylt að greiða tryggingarlækninum.
2. Lyf og umbúðir, samkvæmt fyrirsögn tryggingarlæknis, að fullu í sjúkrahúsi og að $\frac{3}{4}$ hlutum utan sjúkrahúss.
3. Ókeypís vist eftir ráði tryggingarlæknis í sjúkrahúsi, sem samlagið hefir samið við, eða tryggingarstjórn fyrir hönd þess.

4. Í sjúkrasamlögum kaupstaða er ennfremur skylt að greiða dagpeninga til 26 þeirra, sem óvinnufærir eru sökum veikinda. Dagpeningar greiðast þó ekki 1. febr. fyrir en ein vika er liðin frá því, að hinn tryggði varð óvinnufær, samkvæmt framansögðu, og aldrei frá fyrri tíma en viku eftir að hann hætti að taka laun eða hætt er að reikna honum laun samkvæmt því, er segir í 41. gr. hér á eftir.

Dagpeningar eru tvennskona, persónudagpeningar og fjölskyldudagpeningar, og skal upphæð þeirra ekki vera lægri í Reykjavík en hér segir, en annarsstaðar eftir því, sem ákveðið er í samþykktum:

- a. Persónudagpeningar nema kr. 2.00 og greiðast eingöngu þegar hinn tryggði liggur utan sjúkrahúss.
- b. Eigi hinn tryggði fyrir konu eða börnum að sjá, nýtur hann, auk persónudagpeninga, fjölskyldudagpeninga. Fara þeir eftir tölu þeirra, sem eru á framfæri hans, þannig:
  - Fyrir 1 á framfæri kr. 2.00.
  - Fyrir 2 á framfæri kr. 3.00.
  - Fyrir 3 á framfæri kr. 3.75.
  - Fyrir 4 á framfæri kr. 4.50.

Fyrir fleiri en 4 bætast við 50 aurar fyrir hvern, sem umfram er, en þó mega dagpeningar samtals ekki fara fram úr 7 krónum, og aldrei fram úr $\frac{3}{4}$ hlutum af venjulegu dagkaupi verkamanna á staðnum.

Fjölskyldudagpeningar greiðast jafnt, hvort sem hinn tryggði liggur í sjúkrahúsi eða utan sjúkrahúss.

Gift kona nýtur ekki fjölskyldudagpeninga, ef maður hennar er vinnufær, enda hafi meiri hluta af sameiginlegum tekjum hjónanna verið aflað af honum.

Heimilt er að ákveða í samþykktum sjúkrasamlaga viðtækari hjálp en hér er talin, þar á meðal fulla læknishjálp, lækniáðgerðir hjá öðrum en tryggingarlækni, styrk vegna barnsfæðinga, styrk upp í útfararkostnað, kostnað við læknisvitjun, dagpeninga í sjúkrasamlögum utan kaupstaða, hjúkrunarkostnað utan samþykktra sjúkrahúsa o. s. frv.

Að jafnaði skulu samlagsmenn ekki eiga rétt til styrks fyrr en 6 mánuðir eru liðnir frá þeim tíma, er trygging þeirra hófst með iðgjaldagreiðslu, en heimilt er þó að ákveða annan biðtíma í samþykktunum.

31. gr.

Tryggingarstofnun ríkisins er heimilt, í samráði við landlækni, að semja fyrir sjúkrasamlög um greiðslur til tryggingarlækna. Náist ekki samkomulag, eða að svo miklu leyti, sem ósamið verður, er stjórn sjúkrasamlags heimilt að greiða tryggingarlæknum eftir reglum, sem tryggingarstofnun ríkisins setur.

32. gr.

Börn samlagsmanna, yngri en 16 ára, sem eru á framfæri þeirra, fá sömu hjálp í veikindum og foreldri á rétt til, að dagpeningum undanteknum.

26
1. febr. Nú eru börn, eldri en 16 ára og yngri en 21 árs, á heimili fátækra foreldra sinna án þess að hafa sjálfstæðar tekjur, og er þá heimilt að ákveða í samþykkt sjúkrasamlags, að stjórn þess hafi heimild til að gefa eftir iðgjöld barnanna að nokkru eða öllu leyti án skerðingar á rétti barnsins til sjúkrahjálpar, annara en dagpeninga.

Kona, sem býr samvistum með manni án þess að vera gift honum, hefir sama rétt til sjúkrahjálpar og eiginkona, ef hún hefir fætt honum barn, eða þau verið samvistum samfleytt í 18 mánuði.

33. gr.

Dagpeningar og meðlagskostnaður í sjúkrahúsi greiðist fyrir samlagsmenn og skyldulið þeirra samkvæmt 30. gr. í allt að 32 vikur á 12 mánuðum samfleytt. Aldrei greiðist þó áður greindur kostnaður fyrir lengri tíma en 26 vikur alls fyrir einn og sama sjúkdóm.

34. gr.

Ákveða skal í samþykktum sjúkrasamlaga upphæð iðgjalda tryggingarskyldra manna. Skulu þau ákveðin með það fyrir augum, að heildartekjur samlagsins nægi til þess að standa straum af skuldbindingum þess.

Heimilt er að ákveða í samþykkt sjúkrasamlags, að meðlimum, sem ekki leita hjálpar samlagsins árlangt eða lengur, skuli endurgreiddur hluti iðgjalda sinna, og fari upphæð endurgreiðslunnar eftir því, hve lengi meðlimur hefir greitt til samlagsins án þess að leita hjálpar þess.

35. gr.

Ríkissjóður og hlutaðeigandi bæjar- eða sveitarsjóðir greiða, hvor um sig, í sjóð sjúkrasamlaga 25 af hundraði greiddra iðgjalda, þó ekki yfir 9 kr. fyrir hvern tryggðan mann.

Sjúkrasamlög, sem stofnuð verða í hreppum samkv. 26. gr., skulu tilkynna ráðherra stofnunina fyrir 1. apríl, og öðlast þau þá rétt til framlags úr ríkissjóði og sveitarsjóði samkvæmt lögum þessum frá næstu áramótum á eftir. Þetta ákvæði gildir þó ekki um þau sjúkrasamlög, sem stofnuð kunna að verða á árinu 1936.

36. gr.

Nú þykir sýnt, að sjóður sjúkrasamlags nægi ekki til að standa straum af skuldbindingum samlagsins. Skal stjórn þess þá gera hlutaðeigandi bæjar- eða sveitarstjórn aðvart, sem þá getur ákveðið að gera ráðstafanir til aukinnar tekjuöflunar eða dregið úr hlunnindum þeim, sem samlagið veitir. Þó má aldrei skerða þau lágmarksréttindi, er um getur í 30. gr.

37. gr.

Iðgjöld samkv. 34. gr. greiðast fyrirfram, eftir því sem nánar verður ákveðið í samþykktum. Bæjar- eða sveitarsjóðir greiða iðgjöld þeirra manna, sem eru

á föstu sveitarframfæri. Einnig er rétt, að greidd séu úr bæjar- eða sveitarsjóði 26
 ógreidd iðgjöld þeirra manna, sem bæjar- eða sveitarstjórn telur ástæðu til að 1. febr.
 halda í tryggingu. Gjaldið telst ekki sveitarstyrkur, en endurgreiðist ef ástæður leyfa.

Lífeyrissjóður Íslands greiðir iðgjöld þeirra manna, sem njóta elli- eða ör-
 orkulífeyris, enda dregst iðgjaldið frá lífeyrinum. Ellistyrktarsjóðir greiða ið-
 gjöld þeirra gamalmenna, sem ellilauna njóta, og dragast þau frá ellistyrknum.

38. gr.

Ef tryggður maður veikist utan samlagssvæðis, á hann rétt til sjúkrastyrks
 frá sjúkrasamlagi sínu, en þó eigi hærrí en ef hann hefði veikzt á samlags-
 svæðinu.

39. gr.

Nú flyzt maður, sem tryggður er í sjúkrasamlagi, burt af samlagssvæðinu,
 og á hann þá rétt til sjúkrastyrks, ef hann veikist á því tímabili, sem hann hefir
 greitt iðgjald fyrir, eftir sömu reglum og um getur í síðustu grein. Verði hann
 tryggingarskyldur á þeim stað, sem hann flyzt til, og greiðir þar iðgjöld, öðl-
 ast hann full réttindi þar jafnskjótt og tryggingartími hans er útrunninn þar
 sem hann var áður. Þó öðlast hann ekki rétt til dagpeninga fyrr en að 6 mánuð-
 um liðnum, hafi hann ekki átt rétt til þeirra í þeirri deild, er hann fluttist úr.

40. gr.

Eigi hinn tryggði rétt til slysabóta á hendur Slysatryggingu ríkisins eða
 skaðabótaskyldum manni eða stofnun, skal hann, ef hann krefst sjúkrastyrks,
 framselja hlutaðeigandi sjúkrasamlagi rétt sinn til bótanna. Nú greiðast hærrí
 bætur en framlögðum sjúkrastyrk nemur, og fær hinn tryggði þá það, sem fram
 yfir er, og jafnan skal hann fá þær bætur, sem greiddar eru vegna þjáninga,
 líkamslýta eða aðrar slíkar miskabætur.

Heimilt skal útgerðarmanni að semja við sjúkrasamlag um, að það taki að
 sér, gegn aukagjaldi, þá áhættu, sem útgerðarmaður ber samkv. 27. og 28. gr. 1.
 nr. 41 19. júlí 1930, enda greiðist hinum tryggða sú upphæð, er honum ber sam-
 kvæmt lögum þessum, ef hún reynist hærrí en bætur þær, sem útgerðarmanni
 ber að greiða samkv. sjómannaögunum.

41. gr.

Fastir starfsmenn skulu aldrei missa neins í af launum sínum, í hverju sem
 þau eru greidd, fyrstu 14 dagana eftir að þeir forfallast frá vinnu sökum sjúk-
 dóms, en njóta skulu þeir kaupgreiðslu um lengri tíma, ef svo er mælt fyrir í
 sérstökum lögum, samningum eða venjum í þeirri starfsgrein.

Hafi tryggður aðaltekjur sínar af eigin atvinnurekstri eða eignum, skal
 hann ávallt taliinn á launum hjá sjálfum sér fyrstu 14 dagana eftir að veikiindi
 eða slys ber að höndum, en heimilt er samlagsstjórn að telja hann lengur á

26 sjálfs sin launum, ef sannanlegt er, að tekjur hans rýrna ekki að neinu veru-
1. febr. legu leyti vegna sjúkdómsforfalla hans.

42. gr.

Vangoldin iðgjöld innheimta bæjarstjórnir og sveitarstjórnir hjá gjaldanda eða þeim, sem ábyrgð ber á greiðslunni (sbr. 85. gr.). Heimilt er stjórn sjúkrasamlags eða bæjar- eða sveitarstjórn, sem lagt hefir fram iðgjald samkv. 37. gr., að krefjast þess af atvinnurekanda, sem tryggður maður vinnur hjá, að hann haldi iðgjaldinu eftir af kaupum hans og greiði það til sjúkrasamlags eða bæjar- eða sveitarsjóðs. Óhlýðnist atvinnurekandi þessu, þrátt fyrir tilkynningu, má innheimta iðgjaldið hjá honum með lögtaki, ef á þarf að halda.

43. gr.

Greiði tryggingarskyldur maður ekki iðgjald sitt á gjalddaga, skal honum þó gefinn frestur, 14 dagar í kaupstöðum en einn mánuður utan kaupstaða, til að greiða gjaldið, án þess að réttur hans skerðist við það. Þegar sá frestur er liðinn, fellur réttur hans til sjúkrastyrks niður, en þó skal honum heimilt á næsta mánuði að greiða gjaldið, og öðlast hann þá full réttindi aftur frá þeim tíma, er gjaldið er greitt. Greiðist iðgjaldið síðar, öðlast hann réttindi sem nýr meðlimur, sbr. 30. gr., síðustu mgr.

Þegar sérstaklega stendur á, getur stjórn sjúkrasamlaga lengt frest þann, sem getur um í fyrri málsg., allt að tveim mánuðum.

44. gr.

Tillög ríkissjóðs og bæjar- og sveitarsjóða greiðast ársfjórðungslega eftir á og miðast í hvert sinn við greidd iðgjöld á næsta ársfjórðungi á undan.

45. gr.

Heimilt er ríkisstjórninni, að fengnum tillögum frá Tryggingarstofnun ríkisins, að stofna jöfnunarsjóð sjúkrasamlaga. Sjóði þessum skal aflað tekna á þann hátt, að vinnukaupendur greiði allt að einum af hundraði umsaminna vinnulauna, eftir því, sem nánar verður ákveðið í reglugerð. Tillagið til jöfnunarsjóðs skal aðeins lagt á í þeim bæjarfélögum eða hreppum, þar sem sjúkrasamlag er stofnað. Nú er stofnað sjúkrasamlag eftir að jöfnunarsjóður sjúkrasamlaga er stofnaður, og skal þá leggja samsvarandi gjald á vinnulaunagreiðslur í hreppnum, sem svarar til þess, að sjúkrasamlag hefði verið þar frá upphafi, þó með tilliti til greiðslna, er farið hafa fram úr jöfnunarsjóði sjúkrasamlaga áður, eftir því sem ákveðið verður í reglugerð, þó aldrei yfir 1½% gjald í upphafi.

Jöfnunarsjóði skal stjórnað af Tryggingarstofnun ríkisins. Úr jöfnunarsjóði má greiða styrk til einstakra sjúkrasamlaga, sem orðið hafa fyrir svo miklum útgjöldum vegna veikinda samlagsmanna, að sjóðir þeirra hrökkva ekki til. Veittan styrk skal sjúkrasamlagið endurgreiða jöfnunarsjóði að hálfu á næstu fimm árum, með hækkun iðgjalda, ef með þarf, eða annari tekjuöflun.

IV. KAFLI

26

1. febr.

Elli- og örorkutryggingar.

46. gr.

Stofna skal almennan lífeyrissjóð, er nefnist Lífeyrissjóður Íslands. Honum er ætlað það hlutverk, að veita elli- og örorkulífeyri, eftir því, sem nánar er mælt fyrir í þessum kafla.

47. gr.

Sjóðurinn myndast á þann hátt, er hér segir:

1. Af iðgjöldum tryggingarskyldra manna.
2. Af sjóðum þeim, sem ræðir um í 62. gr. hér á eftir, þegar hlutverki þeirra samkvæmt þeirri grein er lokið, svo og af ellistyrktarsjóðum, þegar hlutverki þeirra er lokið skv. VI. kafla þessara laga.

48. gr.

Tryggingarskyldur er sérhver íslenskur ríkisborgari, heimilisfastur hér á landi eða lögskráður á íslenskt skip, nema annað sé fyrir mælt í lögum þessum. Tryggingarskyldan hefst með fullnuðum 16 ára aldri og lýkur með fullnuðum 67 ára aldri.

Sanni íslenskur ríkisborgari, sem er lögskráður á íslenskt skip, en heimilisfastur erlendis, að hann greiði þar iðgjöld til almenns elli- og örorkulífeyrissjóðs, er hann ekki tryggingarskyldur hér.

49. gr.

Sérhver tryggingarskyldur maður, karl og kona, skal árlega greiða iðgjald í Lífeyrissjóð Íslands, sem nemur:

1. 7 krónum fyrir þá, sem heimilisfastir eru í kaupstöðum, 6 krónum fyrir þá, sem heimilisfastir eru í kaптúnunum þeim, er hafa yfir 300 íbúa, og 5 krónum fyrir þá, er annarsstaðar eru heimilisfastir.
2. Einum af hundraði af skattskyldum árstekjum, sbr. l. nr. 6 9. jan. 1935, um tekjuskatt og eignarskatt.

Heimilt er tryggingarskyldum manni að greiða fyrir sig fram til lífeyrissjóðs á hvaða tíma sem er iðgjöld sín samkvæmt 1. tölulið þessarar gr., eða hluta þeirra, eftir þeim reglum, er tryggingarstofnunin setur, sem miða skal við það, að báðir aðilar séu skaðlausir. Fyrirframgreiðslan skal ganga til þess að færa niður ógoldin, árleg iðgjöld hins tryggða.

50. gr.

Undanþegnir hinni árlegu iðgjaldagreiðslu samkv. 49. gr. eru þó þeir, sem allt undanfarið ár hafa

1. notið örorkulífeyris úr Lífeyrissjóði Íslands,
2. notið opinbers styrks samkvæmt ákvæðum laga um styrkveitingar til þeirra manna, sem haldnir eru alvarlegum, langvinnum sjúkdómi,

- 26 3. dvalið í fangelsum, vinnuhælum eða öðrum slíkum stofnunum, samkvæmt
1. febr. opinberri ráðstöfun,
4. greitt iðgjöld samkvæmt sérákvæðum 62. gr. hér á eftir.

51. gr.

Greiðslur ellilífeyris hefjast þegar hinn tryggði verður 67 ára.

Sé hinn tryggði ekki að neinu leyti á opinberu framfæri né njóti styrks samkvæmt lögum þessum, er honum heimilt að fá greiðslum ellilífeyris frestað um eitt ár í senn. Sé greiðslum frestað, hækkar árslífeyrir hins tryggða sem hér segir:

68 ára gamall maður fær	13%	í viðbót.
69 — — — —	30%	- —
70 — — — —	50%	- —
71 árs eða eldri	75%	- —

52. gr.

Örorkulífeyrir greiðist á aldrinum 16—67 ára, en sá telst öryrki samkvæmt þessum lögum, sem ekki er lengur fær um, við störf, er samsvara lífskröftum hans og verkunnáttu og sanngjarnt er að ætlast til af honum, með hliðsjón af uppeldi hans og undanfarandi starfa, að vinna sér inn helming þess, er andlega og líkamlega heilbrigðir menn eru vanir að vinna sér inn í því sama héraði.

Réttur til greiðslu örorkulífeyris hefst, með þeim undantekningum, er um ræðir í 54. og 55. gr., þegar hinn tryggði er úrskurðaður öryrki, og telst frá þeim tíma, er umsókn um lífeyrinn kemur í hendur Tryggingarstofnun ríkisins eða umboðsmanni hennar, nema talið sé í úrskurðinum, að örorkan hafi síðar hafizt, en þá reiknast rétturinn frá þeim tíma, er örorkan hófst.

53. gr.

Tryggingarstjórninni er heimilt að gera ráðstafanir til þess að koma í veg fyrir, að tryggingarskyldir menn og konur, eiginmenn þeirra og eiginkonur verði öryrkjar, með því að láta þá læra störf við þeirra hæfi, veita þeim viðeigandi læknishjálp, æfa þá við notkun umbúða, gervilima, gleraugna, sjúkrahvagna og annara tækja, ef fyrirsjáanlegt er, að vanræksla á þessu hafi í för með sér verulega rýrnun á starfsgetu hins tryggingarskylda í nánustu framtíð. Sama gildir um þá, sem þegar eru orðnir öryrkjar, ef líkur eru til, að slíkar ráðstafanir muni geta veitt þeim aftur starfsgetu þeirra eða bætt hana að verulegum mun. Neiti hinn tryggingarskyldi, eða sá, er nýtur örorkulífeyris, að hlíta slíkum ráðstöfunum af hálfu tryggingarstjórnar, getur hún ákveðið, að hann hafi með neitun sinni fyrirgert að nokkru eða öllu leyti réttinum til örorkulífeyris. Þó skal hún jafnan áður en slík ákvörðun er tekin senda í ábyrgðarbréfi þeim, er hlut á að máli, tilkynningu um það, hvaða áhrif neitun hans getur haft. Enginn er þó skyldur að hlíta lækniáðgerð, sem getur haft í för með sér hættu á lífi hans eða limum.

Tryggingarstjórnin getur ennfremur ákveðið, þegar svo stendur á sem í 1. 26 málsgr. segir, að veita skyldutryggðum og þeim, er njóta örorkulífeyris eða elli- 1. febr. launa, hjálp til þess að byrja sjálfstæða atvinnu, með því að styrkja þá til náms, bóklegs eða verklegs, til þess að kaupa vinnuvélar og veita þeim aðstoð til þess að afla sér vinnu.

Allur kostnaður af ráðstöfunum þessum greiðist af örorkutryggingunni.

54. gr.

Enginn maður getur notið örorkulífeyris fyrir sama tíma sem hann

1. nýtur sjúkrastyrks samkvæmt reglum þessara laga um sjúkra- og slysa-tryggingar,
2. nýtur opinbers styrks samkvæmt ákvæðum laga um styrkveitingar til þeirra manna, sem haldnir eru alvarlegum langvinnum sjúkdómi,
3. dvelur í fangelsum, vinnuhælum eða öðrum slíkum stofnunum, samkvæmt opinberri ráðstöfun, enda sé dvalartíminn á hælínu eða stofnuninni skemmst einn mánuður,
4. nýtur lífeyris úr öðrum sjóði samkvæmt sérákvæðum 62. gr. hér á eftir.

55. gr.

Réttur til þess að fá útborgaðan fullan árlegan elli- eða örorkulífeyri er bundinn því skilyrði, að aðrar árlegar tekjur þess, sem í hlut á, reiknaðar samkvæmt reglum í 3. málsgr., fari eigi fram úr $\frac{1}{3}$ af árlegri lífeyrisgreiðslu.

Ef tekjurnar eru meiri, skal draga frá lífeyrinum 60% af þeirri upphæð, sem árstekjurnar eru umfram þriðjung fullrar lífeyrisupphæðar.

Tekjurnar, sem koma til greina, eru reiknaðar samkvæmt eftirfarandi reglum:

1. Til ársteknanna telst allt það, sem hlutaðeigandi hefir unnið sér inn á síðastliðnu almanaksári, sbr. þó 2. tölul., fastur styrkur frá opinberum sjóðum, að undanskildum örorkulífeyri, eftirlaun og tekjur af eignum.
2. Af því, sem öryrkjar vinna sér inn sjálfir, skal eigi við ákvörðun teknanna tekið tillit til upphæðar, sem nemur allt að 30% af upphæð fullrar árlegrar lífeyrisgreiðslu.
3. Ef aðeins annað hjóna, sem búa saman, á rétt á að fá útborgaðan örorkulífeyri, reiknast árstekjurnar vera helmingur af árstekjum beggja.
4. Eftir að árstekjurnar hafa verið ákveðnar eftir þessum reglum, er upphæð þeirra gerð deilanleg með 10, þannig, að upphæð, er nemur 5 kr. eða meiru, er hækkuð upp í 10 kr., en minni upphæð sleppt, og gildir sú upphæð, er þá kemur fram, þegar ákveða skal örorkulífeyri samkv. 1. og 2. mgr.

56. gr.

Örorkubætur frá slysastryggingardeild Tryggingarstofnunar ríkisins renna í Lífeyrissjóð Íslands, ef sá, sem bæturnar á að fá, er tryggingarskyldur, en þó því aðeins, að örorkubætur séu greiddar sökum þess, að vinnuhæfni hlutað-

26 eigandi manns sé skert að meiru en hálfu, og aldrei hærri upphæð en þyrfti til
1. febr. að kaupa fullan lífeyri.

57. gr.

Nú á tryggður maður rétt til skaðabóta á hendur öðrum vegna slysa, og á hann þess þá kost að afsala sér skaðabótaréttinum til Lífeyrissjóðs Íslands, gegn því að hann fái greiddan lífeyri eftir ákvæðum þessara laga, enda fullnægi hann að öðru leyti þeim skilyrðum, sem í lögnum eru sett fyrir lífeyrisgreiðslum. Þó þarf hann aldrei að afsala sér hærri upphæð en nægja mundi til að kaupa fyrir fullan lífeyri.

Kjósi hann heldur að halda sjálfur skaðabótaréttinum, missir hann rétt til örorkulífeyris að nokkru leyti eða öllu, eftir úrskurði tryggingarstjórnar.

58. gr.

Aður en lífeyrisgreiðslur hefjast samkv. 89. gr. síðari málsl., skal ákveða með lögum upphæð árlegs elli- og örorkulífeyris einstaklinga og hjóna, í Reykjavík, kaupstöðum, kauptúnnum með yfir 300 íbúum og annarsstaðar. Skal tryggingarstofnunin halda sérstakan reikning yfir tekjur lífeyrissjóðs, persónugjöld og tekjuskattstillög úr hverju bæjarfélagi, kauptúni með yfir 300 íbúum og annarsstaðar.

Ráðherra setur, að fengnum tillögum stjórnar tryggingarstofnunarinnar, nánari reglur um bókhald á tekjum lífeyrissjóðs og um, hvernig skýrslur verði teknar um dvalarstaði manna, er þeir hafa greitt iðgjöld sín.

59. gr.

Umsóknir um elli- og örorkulífeyri sendist til umboðsmanns Tryggingarstofnunar ríkisins á þeim stað, þar sem umsækjandi er heimilisfastur. Umsókninni skal fylgja skýrsla undirrituð af umsækjanda, ef unnt er, og í því formi, sem tryggingarstjórn ákveður, með upplýsingum um öll þau atriði, sem máli skipta, þegar ákveða skal rétt umsækjanda til elli- eða örorkulífeyris. Auk þess skulu tveir menn, nákunnugir högum umsækjanda, undirskrifa yfirlýsingu um að upplýsingar þær, sem skýrslan hefir að geyma, séu sannleikanum samkvæmar. Umsókninni skal fylgja skirnarvottorð, og auk þess, þegar sótt er um örorkulífeyri, vottorð frá tryggingarlækni um heilbrigðisástand umsækjandans. Umboðsmaðurinn skal athuga vandlega allar umsóknir, sem honum berast, og ber honum að líta eftir, að skýrslurnar hafi að geyma þær upplýsingar, sem krafizt er, prófa sannleiksgildi þeirra og leiðrétta, ef rangar eru, og að því búnu senda umsóknirnar til Tryggingarstofnunar ríkisins, sem sker úr því, hvort umsækjandi eigi rétt á lífeyri og ákveður upphæð hans samkvæmt lögum þessum.

Skal úrskurður felldur innan 14 daga frá því að Tryggingarstofnun ríkisins barst umsóknin í hendur, nema brýn nauðsyn sé á að afla nýrra upplýsinga og þær fáist ekki í tæka tíð.

60. gr.

26

1. febr.

Lögreglustjóri annast innheimtu iðgjaldanna. Af persónuiðgjöldunum skulu innheimtumenn fá 2% fyrir innheimtuna.

Sá hluti iðgjaldsins, sem um ræðir í 49. gr. 2. tölulið, innheimtist ásamt tekju- og eignarskatti. Bæjar- og sveitarfélög greiði iðgjöld samkvæmt 49. gr. 1. tölulið þeirra tryggingarskyldra manna, sem eru á föstu sveitarframfæri.

61. gr.

Sveitar- og bæjarstjórnir skulu fyrir 1. febrúar ár hvert gera skrá yfir alla þá, sem eru heimilisfastir innan hlutaðeigandi sveitar- eða bæjarfélags og í byrjun almanaksársins hafa náð 16 ára aldri, en yngri eru en 67 ára. Skráin skal greina nöfn, heimili, atvinnu, fæðingarár og dag allra þeirra, sem á hana eru færðir, og ennfremur upplýsingar um það, hvort nokkur, sem þar er talinn, hafi á síðastliðnu ári á undan verið undanþeginn iðgjaldagreiðslu.

Skráin sendist síðan hlutaðeigandi skattanefnd, í Reykjavík skattstjóra, sem rannsakar, hverjir af þeim, sem á skrána eru færðir, eru undanþegnir gjaldskyldu, og ákveður síðan, hve mikið hverjum gjaldskyldum ber að greiða í iðgjald samkvæmt 49. gr. 2. tölulið. Gjaldskráin sendist síðan lögreglustjórum, sem annast innheimtuna.

Afrit af gjaldskrá skal liggja frammi, almenningi til sýnis, samtímis skattskrá.

Kæra má til yfirsattanefnda og rikissattanefndar eftir sömu reglum og gilda um kærur út af tekjuskatti.

62. gr.

Lífeyrissjóður embættismanna og ekkna þeirra, sbr. lög nr. 51 1921, og lífeyrissjóður barnakennara og ekkna þeirra, sbr. lög nr. 33 1921, skulu lagðir undir stjórn Tryggingarstofnunar ríkisins, og hvorum um sig haldið þar sérskildum. Þeir embættismenn og barnakennarar, sem nú greiða iðgjöld í sjóði þessa, skulu gera það framvegis eftir sömu reglum og áður, enda eru þeir og konur þeirra ekki tryggingarskyldir samkvæmt ákvæðum þessara laga um elli- og örorkulífeyri.

Heimilt skal þó hverjum embættismanni eða barnakennara, sem yngri er en 40 ára, þegar lög þessi taka gildi, að hætta iðgjaldagreiðslum til hlutaðeigandi lífeyrissjóðs, og er hann þá tryggingarskyldur hjá Lífeyrissjóði Íslands. Embættismaður eða barnakennari, sem notar heimild þessa, skal fá endurgreidd iðgjöld sín úr hlutaðeigandi sjóði, án vaxta.

Þeir embættismenn og barnakennarar, sem stöðu fá eftir að lög þessi öðlast gildi, eru tryggingarskyldir hjá Lífeyrissjóði Íslands. Þó er þeim, sem stöðu fær síðar, heimilt að losna við tryggingarskylduna með því að greiða iðgjöld til hinna sérstöku lífeyrissjóða, enda sé hann ekki yngri en 40 ára, þegar lög þessi öðlast gildi.

V. KAFLI

Atvinnuleysistryggingar

63. gr.

Félög karla og kvenna, sem vinna hverskonar daglaunavinnu, svo og annara, sem vinna gegn launum við samskonar vinnu, svo sem sjómenn, starfsfólk við iðju, iðnaðarmenn, verzlunar- og afgreiðslufólk, skrifstofufólk, starfsmenn við bifreiðaflutninga á mönnum og vörum, þjónustufólk í veitingahúsum, og önnur sambærileg félög, sem stofnað hafa atvinnuleysissjóði innan félagsins, eiga rétt á staðfestingu atvinnumálaráðherra sjóðnum til handa og hlunnindum samkv. lögum þessum, ef hann fullnægir þeim skilyrðum, sem lög þessi ákveða. Atvinnumálaráðherra hefir eftirlit með starfsemi sjóðanna.

64. gr.

Markmið atvinnuleysissjóða má eingöngu vera að tryggja sjóðfélaga gegn atvinnuleysi, sem ekki stafar af þeim orsökum, sem um getur í 71. gr.

65. gr.

Skilyrði fyrir því, að atvinnuleysissjóður geti fengið staðfestingu ráðherra, eru:

1. Að sjóðfélagar séu ekki færri en 50 og vinni að sömu eða svipaðri starfsgrein, eða eigi við svipuð vinnuskilyrði að búa.
2. Að félagið sé heimilisfast í einhverjum kaupstaðanna eða kauptúnanna, og sjóðfélagar allir búsettir í kaupstaðnum, kauptúninu eða nágrenni. Í hverjum kaupstað eða kauptúni um sig getur ekki nema einn atvinnuleysissjóður innan sömu starfsgreinar notið hlunninda samkvæmt lögum þessum, né fengið staðfestingu ráðherra.
3. Að samþykktir atvinnuleysissjóðsins og starfstilhögun sé í samræmi við það, sem hér fer á eftir.

66. gr.

Tryggingarstofnun ríkisins semur fyrirmynd að samþykktum handa atvinnuleysissjóðum.

Samþykktirnar skulu staðfestar af ráðherra, að fengnum tillögum Tryggingarstofnunar ríkisins. Á sama hátt skal fara um breytingar á samþykktum.

67. gr.

Enginn getur orðið sjóðfélagi eða haldið áfram að vera það, sem á eignir, er nema meira en 5000 kr. fyrir einhleypan mann, og 10000 kr. fyrir hjón. Við ákvörðun eigna skulu ekki taldir innanstokksmunir, fatnaður og bækur. Enginn getur orðið sjóðfélagi, sem er yngri en 16 ára né eldri en 67 ára. Enginn getur verið sjóðfélagi samtímis í fleiri en einum sjóði.

68. gr.

Engum má neita um rétt til að gerast sjóðfélagi, sem fullnægir upptöku-skilyrðum þeim, sem sett eru í lögum þessum.

Rétt hafa menn til að gerast styrktarfélagar atvinnuleysissjóðs, þótt þeir fullnægi ekki þeim skilyrðum, sem gerð eru til sjóðfélaga. Greiða styrktarfélagar lágmarksgjöld til sjóðsins, eftir því sem ákveðið verður í samþykkt hans, en ekki hafa þeir rétt til styrks úr sjóðnum.

69. gr.

Í samþykktum skal ákveða árstíllög sjóðfélaga og styrktarfélaga og hvernig þau greiðast. Sjóður félagsins skal ávaxtaður í sparissjóði, þannig, að sjóðurinn sé ávallt til í handbæru fé.

Einnig skal ákveðið í samþykkt um styrkveitingar úr sjóðnum. Veittur styrkur má aldrei nema meiru en $\frac{3}{5}$ af þeim launum, sem greidd eru í hlutaðeigandi starfsgrein á sama tíma.

70. gr.

Í samþykktum atvinnuleysissjóða skal ákveða, hve langur biðtími skuli líða til þess er sjóðfélagi á rétt til styrks, og má sá tími vera mismunandi langur, eftir því hver starfsgreinin er. Biðtími telst sá tími, sem sjóðfélagi hefir verið atvinnulaus á undanförunum 12 mánuðum, og sanna verður hann með vottorði vinnumiðlunarskrifstofu, að hún hafi ekki getað útvegað honum atvinnu á þeim tíma. Biðtíma skal ákveða með hliðsjón af venjulegum atvinnutíma í starfsgreininni á staðnum.

Að jafnaði skulu sjóðfélagar ekki eiga rétt til styrks fyrr en 6 mánuðir eru liðnir frá þeim tíma, er trygging þeirra hófst með iðgjaldagreiðslu, enda hafi þeir greitt iðgjöld sín fyrir 6 mánuði. Einhleypir menn skulu ekki eiga rétt til styrks úr sjóðnum vegna atvinnuleysis eingöngu í desember og janúar ár hvert, nema sérstaklega standi á og samþykki ráðherra komi til.

71. gr.

Staðfestur atvinnuleysissjóður má ekki veita atvinnuleysisstyrk:

1. Til manna, er þátt taka í verkfalli eða verkþann nær til.
2. Til þeirra manna, er njóta slysa-, sjúkra- eða örorkustyrks samkvæmt lögum þessum, eða eru á opinberu framfæri vegna langvarandi veikinda.
3. Til þeirra, sem misst hafa atvinnu af ástæðum, sem þeir eiga sjálfir sök á, svo sem vegna drykkjuskaparóreglu.
4. Til þeirra, sem sviptir eru frelsi sínu að opinberri tilhlutun.
5. Til þeirra, sem neita vinnu, er þeim býðst að tilhlutun vinnumiðlunarskrifstofu samkvæmt lögum um vinnumiðlun, eða á annan hátt, svo að sannað sé, þó því aðeins, að ekki hvíli verkfall eða verkþann á vinnunni, enda sé kaupgjald og vinnutími í samræmi við taxa, sem viðurkenndur er af verklyðsfélagi á staðnum. Hundraðsgjald og hluti af afla eða annari framleiðslu telst kaupgjald.

- 26 6. Til þeirra, er ekki hafa fyrir öðrum að sjá, ef þeim býðst vinna í sveit eða
1. febr. annarsstaðar, gegn greiðslu, er nægi þeim til fulls lífsframtæriss þann tíma eða hluta af þeim tíma, er gera má ráð fyrir, að hann verði atvinnulaus.

72. gr.

Ríkissjóður og hlutaðeigandi bæjarsjóður eða sveitarsjóður greiða hvor um sig framlög til atvinnuleysissjóða ófaglærðra daglaunamanna og sjómanna, er nema árlega frá hvorum aðila 50 af hundraði greiddra iðgjalda sjóðfélaga, þó ekki yfir 6 krónur á ári fyrir hvern tryggðan mann úr ríkissjóði og hlutaðeigandi bæjar- eða sveitarsjóði, hvorum fyrir sig, og ekki yfir 75000 kr. á ári úr ríkissjóði, nema heimild komi til í fjárlögum.

Til annara atvinnuleysissjóða greiða ríkissjóður og hlutaðeigandi bæjar- sjóðir eða sveitarsjóðir framlög, er miðast við atvinnuleysisstyrk þann, er sjóðirnir hafa úthlutað af framlögum sjóðfélaga. Nema framlög hvors aðila um sig því, sem hér segir.

Ef meðalvinnutekjur í starfsgrein sjóðfélaga nema árlega minnu en 3000 krónum, greiðast 25%. Ef tekjurnar eru yfir 3000 kr., en undir 4000 kr., greiðast 20%. Ef tekjurnar eru yfir 4000 kr., en undir 5000 kr., greiðast 15%.

73. gr.

Stjórn staðfests atvinnuleysissjóðs skal árlega senda Tryggingarstofnun ríkisins endurskoðaða reikninga sjóðsins, og skal tryggingarstofnunin hafa eftirlit með því, að sjóðirnir starfi lögum samkvæmt.

Hefir hún rétt til að krefjast skýrslna um allt, sem sjóðinn varðar, og aðgang að skjölum hans og skilríkjum.

Atvinnuleysissjóðir, sem stofnaðir verða samkvæmt lögum þessum, skulu tilkynna ráðherra stofnunina fyrir 1. apríl, og öðlast þeir þá rétt til framlags úr ríkissjóði, bæjar- eða sveitarsjóði, samkvæmt lögum þessum, frá næstu áramótum á eftir. Þetta ákvæði gildir þó ekki um þá atvinnuleysissjóði, sem stofnaðir kunna að verða á árinu 1936.

74. gr.

Sá, sem gerist sekur um svik gagnvart sjóðnum, hefir fyrirgert rétti sínum til þess að vera sjóðfélagi og til styrks úr sjóðnum. Sé um minni háttar yfirsjón að ræða, getur félagið þó heimilað honum réttindi til atvinnuleysissjóðs á ný. Svo getur félagið og ákveðið, að fyrir slíkar eða aðrar yfirsjónir skuli svipta mann, sem brotlegur hefir gerzt, styrk úr sjóðnum um tiltekinn tíma.

VI. KAFLI

Um ellilaun og örorkubætur.

26

1. febr.

75. gr.

Þar til Lífeyrissjóður Íslands greiðir 50% af fullum elli- og örorkulífeyri, greiðast ellilaun og örorkubætur samkvæmt fyrirmælum þeim, er hér fara á eftir.

76. gr.

Ellistyrktarsjóðir þeir, sem nú eru til, skulu ávaxtaðir á sama hátt og verið hefir. Þó skal fé þeirra, ef það verður handbært, flytjast í Lífeyrissjóð Íslands og ávaxtast þar.

77. gr.

Til örorkubóta og ellilauna skal árlega varið:

1. Árlegum vöxtum af ellistyrktarsjóðum.
2. Tillagi frá Lífeyrissjóði Íslands eftir því sem ákveðið er í 79. gr.
3. Framlögum úr bæjar- og sveitarsjóðum eftir ákvörðun bæjar- og sveitarstjórnna.

78. gr.

Til þess að gera lífeyrissjóðnum kleift að standa straum af framlögum samkvæmt 2. tölul. 77. gr., skal rikissjóður leggja honum árlega í næstu 50 ár 150 þúsund krónur.

79. gr.

Tryggingarstofnun ríkisins skal reikna út í lok hvers árs, hve miklu árs- tillag lífeyrissjóðs, samkvæmt 2. tölulið 77. gr., nemi.

Upphæðin er fundin á þann hátt sem hér segir:

Tryggingarstofnunin leggur til grundvallar síðustu skýrslur um tölu gamalmenna, yfir 67 ára, á öllu landinu. Árstíllag lífeyrissjóðs fæst þá með því að margfalda tölu gamalmennanna með kr. 52,50, að frádreginni þeirri upphæð, sem úthlutað hefir verið á því ári af vöxtum ellistyrktarsjóðanna. Gildir regla þessi þangað til Lífeyrissjóður Íslands byrjar að greiða elli- og örorkulífeyri, sbr. 89. gr. Eftir þann tíma dregst auk þess, sem að framan getur, frá árstíllagi lífeyrissjóðs helmingur af öllum lífeyrisgreiðslum á árinu.

80. gr.

Sveitar- og bæjarstjórnir auglýsa árlega í septembermánuði, að fram fari úthlutun á ellilaunum í umdæmum þeirra til 67 ára gamalla manna og eldri, og örorkubótum til þeirra, sem yngri eru.

Umsóknir skulu vera skriflegar, og skal þeim fylgja skýrsla um efnahag og ástæður umsækjanda, gefin af honum sjálfum, ef unnt er, og vottuð af tveim valinkunnum mönnum, sem vitað er, að vel er kunnugt um hag hans.

26 Skýrslur þessar skulu vera á sérstökum eyðublöðum, er ráðuneytið lætur gera
1. febr. og sendir bæjar- og sveitarstjórnunum.

Umsóknirnar skulu sendar hreppsnefnd í hreppum, en bæjarstjórnunum í kaupstöðum eða framfærslunefndum, ef til eru.

Umsóknum um örorkubætur skal fylgja vottorð tryggingarlæknis eða hér- aðslæknis um heilsufar umsækjanda.

81. gr.

Þegar umsóknarfrestur er liðinn, skulu hreppsnefndir og bæjarstjórnir (framfærslunefndir) taka umsóknirnar til úrskurðar, og skal ákveða þeim gamalmennum ellilaun, sem að dómi sveitarstjórnar eða bæjarstjórnar teljast hafa þeirra þörf, og jafnframt ákveða, hve há ellilaun skuli vera til hvers einstaklings. Skal reynt að stilla svo til, að gamalmenni, sem ellilauna nýtur, þurfi ekki jafnframt að leita framfærslustyrks.

Til greina við úthlutun koma öll gamalmenni sveitarinnar, sem náð hafa hinu tilskilda aldursmarki, og jafnt þau, sem áður hafa þegið sveitarstyrk, sem önnur.

Sömu reglur skulu gilda, eftir því sem við getur átt, um úthlutun örorku- bóta.

82. gr.

Þegar úthlutun ellilauna er lokið, skal senda Tryggingarstofnun ríkisins nákvæma skýrslu um úthlutunina, og í því formi, er hún ákveður.

Í skýrslunni skal tekið fram, hve mikill hluti af hinni úthlutuðu upphæð hafi verið vextir af ellistyrktarsjóði, og tiltekin upphæð sú, er úthlutuð hefir verið hverju gamalmenni.

83. gr.

Þegar tryggingarstofnunin hefir fengið skýrslur af öllu landinu, telur hún saman allan veittan styrk úr bæjar- og sveitarsjóðum. Reiknar tryggingarstofnunin síðan út hlutfallið milli þessarar upphæðar og árstíllags lífeyris- sjóðs, samkv. 79. gr. hér að framan. Greiðir hún því næst hverju bæjar- eða hreppsfélagi þá upphæð, sem því ber, í hlutfalli við þess eigin framlög, þó þannig, að framlag lífeyrissjóðs sé aldrei hærra en framlag bæjar- eða sveitar- sjóðsins. Úthlutar svo bæjar- eða sveitarstjórn hlutaðeigandi gamalmenn- um og öryrkjum þessari upphæð í réttu hlutfalli við fyrri úthlutun.

VII. KAFLI

Ýms ákvæði.

84. gr.

Nú taka þessi lög eða lög, sem um opinbera framfærslu gilda, að öllu leyti að sér hlutverk sérstakra opinberra sjóða eða annara sjóða, sem ekki eru eign

einstakra manna, svo sem ýmsra dánargjafasjóða, og skal þá engu að síður skylt að úthluta árlega úr sjóðnum jafnhárri upphæð og skipulagsskrá hans leggur fyrir eða heimilar að veita í því skyni. Skal upphæðin greidd til hlutað-eigandi tryggingarsjóðs eða þess sjóðs, sem hlutverkið hefir tekið að sér. Skylt er opinberum eftirlitsmönnum sjóða þessara að sjá um, að fyrirmælum þess-um sé fylgt.

85. gr.

Auk þess sem gjaldendur eiga að greiða iðgjöld sín til sjúkrasamlaga og Lífeyrissjóðs Íslands hver fyrir sig, þá eru menn og skyldir til að leggja fram gjöldin fyrir aðra, eins og hér segir:

1. Hjón bera sameiginlega ábyrgð á iðgjöldum beggja meðan hjónabandinu er ekki slitið að lögum, enda séu þau til heimilis í sama hreppi.
2. Foreldrar og fósturforeldrar eiga að inna af hendi iðgjöld fyrir börn sín og uppeldisbörn, sem vinna hjá þeim, eru á þeirra vegum eða þeir kosta til náms.
3. Húsbændur greiða iðgjöld fyrir hjú sín og annað þjónustufólk.
4. Iðnaðarmenn greiða iðgjöld fyrir starfsmenn (iðnnema og sveina) sína.
5. Atvinnurekendur greiða iðgjöld fyrir fasta starfsmenn sína.

Nú gefur félagsmaður í atvinnuleysisjóði ávísun fyrir iðgjöldum sínum, til handa sjóðnum, á ógreidd vinnulaun hjá atvinnurekanda, og skal atvinnurekanda þá skylt að greiða ávísunina, enda hafi honum verið sannanlega tilkynnt um ávísunina áður en kaupgjaldsgreiðslan fer fram. Sama gildir um ávísun fyrir iðgjöldum til sjúkrasamlaga og Lífeyrissjóðs Íslands.

Þeir, sem þannig greiða gjöld fyrir aðra, hafa rétt til að halda gjaldinu eftir af kaupi þeirra.

86. gr.

Óheimilt er að framselja eða veðsetja bóta- eða lífeyriskröfur eða kröfur til atvinnuleysisstyrkja samkvæmt lögum þessum, og ekki má leggja á þær lög- hald né gera í þeim fjárnám eða lögtak. Enginn skuldheimtumaður í dánarbúi eða þrotabúi hefir rétt til að skerða kröfurnar á nokkurn hátt.

87. gr.

Öll iðgjöld og önnur framlög til sjúkrasamlaga og tryggingarsjóða samkvæmt lögum þessum koma til frádráttar við ákvörðun skattskyldra tekna samkvæmt lögum um tekjuskatt og eignarskatt, nr. 6 9. jan. 1935, og njóta forgangsréttar í dánar- og þrotabúum, samkvæmt 83. gr. b. 3. skiptalaganna frá 12. apríl 1878. Gjöldin hafa öll lögtaksrétt samkvæmt lögum nr. 29 16. des. 1885, og má taka þau lögtaki hjá gjaldanda og þeim, sem ábyrgð ber á greiðsl- unni, sbr. 84. gr.

88. gr.

Ákveða má í reglugerðum, sem settar verða samkvæmt lögum þessum, að brot gegn ákvæðum þeirra varði sektum, 50—1000 kr., er renni í sjóð hlutað- eigandi tryggingardeildar.

Með mál út af brotum á lögum þessum skal fara sem almenn lögreglumál.

26

1. febr.

Lög þessi koma til framkvæmda jafnskjótt og þau öðlast gildi. Menn, sem þá eru orðnir fullra 60 ára, eru þó undanþegnir iðgjaldagreiðslu til Lífeyrissjóðs Íslands.

Lífeyrisgreiðslur hefjast þegar hinir tryggðu hafa með iðgjaldagreiðslum sínum eignazt rétt til 12½% af fullum lífeyri.

90. gr.

Lög þessi öðlast gildi 1. apríl 1936. Falla þá jafnframt úr gildi:

Lög nr. 65 7. maí 1928, um samstjórn tryggingarstofnana landsins.

Lög nr. 72 8. sept. 1931, um slysatryggingar.

Lög nr. 103 19. júní 1933, um sjúkrasamlög.

Lög nr. 17 9. júlí 1909, um almennan ellistyrk.

Lög nr. 68 19. júní 1933, um breyting á síðastnefndum lögum.

Öll önnur ákvæði laga, sem í bága fara við lög þessi.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sér að hegða.

Gjört á Amaliuborg, 1. febrúar 1936.

Undir Vor konunglega hönd og innsigli.

Christian R.

(L. S.)

Haraldur Guðmundsson.

27

1. febr.

L Ö G**um iðnaðarnám.**

Vér Christian hinn Tíundi, af guðs náð konungur Íslands og Danmerkur, Vinda og Gauta, hertogi í Slésvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þéttmerski, Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefir fallizt á lög þessi og Vér staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Þegar iðnaðarmenn taka nemendur til þess að kenna þeim iðn sína, eru þeir skyldir að gera við þá skriflegan námssamning. Skal hlutaðeigandi lögreglustjóri rita á samninginn vottorð sitt um, að hann sé samkvæmur fyrirmælum laga þessara, og ennfremur skal iðnráðsfulltrúi samiðnaðarmanna á staðnum rita á hann vottorð sitt um, að hann fullnægi þeim skilyrðum, er iðnfélög á